

Asia: VN/21366/2020

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kirkkohallitukselta ei ole nimenomaisesti pyydetty lausuntoa postilain muuttamisesta, mutta koska asialla on merkittävää vaikutusta Kirkkohallituksen ja seurakuntien toimintaan, esittää kirkkohallitus kunnioittavasti lausuntoaan seuraavaa:

Postilain muuttamista koskevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan, että nykyisestä postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun noudattaen postilain 19 §:ssä säädettyä yleispalvelun laatustandardia. Sen mukaan yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 50 prosenttia on perillä viimeistään neljäntenä arkipäivänä ja vähintään 97 prosenttia viimeistään viidentenä arkipäivänä jättöpäivästä. Esityksen vaikutusten arvioinnissa kuitenkin todetaan, että ehdotettu keräily- ja jakelupäivien muutos hidastaisi joissain tapauksissa kirjepostin kulkunopeutta. Lisäksi todetaan, että yleispalveluun kuuluvia postilähetyksiä ei tarvitsisi keräillä ja jakaa samoina viikonpäivinä koko maan alueella, vaan yleispalvelun tarjoajalle jätettäisiin mahdollisuus keräillä ja jakaa postilähetykset eri alueilla eri viikonpäivinä parhaaksi katsomallaan tavalla ilmoitusvelvollisuus huomioiden. Esimerkiksi jo vuoden 2021 alusta Posti Oy on pääosin siirtynyt yleispalvelukirjeiden kolmipäiväiseen jakeluun, jolloin tiistaisin ja perjantaisin on kevennetty jakelu. Tämä on johtanut siihen, että perjantaille aikataulutetut kirjelähetykset pyritään jakamaan pääsääntöisesti torstaina tai seuraavana maanantaina.

Kirkkohallitus pitää ehdotusta ongelmallisena eikä esityksen vaikutuksia ole riittävällä tavalla arvioitu perustuslain 14 §:n eli vaali- ja osallistumisoikeuden näkökulmasta. Jos postilain uudistukset tulevat esitetysti voimaan jo syksyllä 2022, tulevat ehdotetut lakimuutokset vaikuttamaan oleellisesti kirkollisiin vaaleihin, erityisesti syksyllä 2022 järjestettäviin seurakuntavaaleihin. Seurakuntavaaleissa kuten muissakaan yleisissä vaaleissa ei ole käytössä sähköistä äänestämistä. Vuoden 2022 seurakuntavaalien varsinainen äänestyspäivä on 20.11.2022 ja ennakoöänestys järjestetään 8.-12.11.2022. Seurakuntavaaleissa valitaan noin 8000 luottamushenkilöä noin 370 seurakuntaan. Seurakuntavaalien hallinnollinen aikataulu perustuu kirkkolaissa ja kirkon vaalijärjestyksessä

säädettyihin aikoihin (vert. vaalilain [714/1998] 5 luku ja erityisesti 47 § sekä 63 §). Seurakunnat ovat jo aloittaneet valmistautumisen vaaleihin nykylainsäädännön pohjalta.

Kirkon vaalijärjestyksen mukaan, jos seurakunta on jaettu äänestysalueisiin, äänioikeutetuille tulee lähettää ilmoituskortit äänioikeuden käyttämisestä viimeistään 21.10.2022. Vuoden 2018 seurakuntavaaleissa lähetettiin vaalikirje yli kahdelle miljoonalle kirkon äänioikeutetulle jäsenelle. Äänestäjien kannalta on oleellista, että he saavat tiedon vaaleista hyvissä ajoin ennen äänestyksen alkamista.

Ennakoäänestyksen toimittamisen yhteydessä vaalitoimitsija toimittaa tai lähettää lähetekuoren ennakoäänineen seurakunnan vaalilautakunnalle. Lähetekuorten toimittaminen seurakunnan vaalilautakunnalle muutoin kuin postin välityksellä ei useinkaan ole mahdollista, sillä äänestäjällä on oikeus äänestää minkä tahansa seurakunnan ennakoäänestyspaikassa. Lähetekuorten tulee olla perillä kussakin vaalilautakunnassa viimeistään perjantaina 18.11. klo 16 mennessä. Mikäli nykyisestä viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin ehdotuksen mukaiseen kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun, saattaisi tämä kirkkohallituksen käsityksen mukaan tarkoittaa sitä, että osa ennakoäänestyksen lähetekuorista ei ehtisi perille kirkon vaalijärjestyksessä säädetyssä määräajassa ja näin ollen osa annetuista ennakoäänistä jäisi huomioimatta äänten laskennassa.

Kirkkohallitus korostaa hallituksen esityksen luonnoksessakin viitattua perustuslakivaliokunnan lausuntoa (PeVL 7/2017 vp). Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että jakeluaikojen joustavoittamisen yhteydessä on syytä varmistaa, ettei lainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua. Tällaisia ovat esimerkiksi verottajan lähettämät veroilmoituslomakkeet ja vaaleissa lähetettävät ennakoäänit.

Kirkkohallitus pitääkin tärkeänä, että mikäli lakiehdotus hyväksytään, tulee lain voimaantuloajankohdassa huomioida syksyn 2022 seurakuntavaalien toteuttaminen vähintäänkin siten, että laki tulisi voimaan aikaisintaan joulukuussa 2022. Postilain muuttaminen ehdotetulla tavalla tarkoittaisi joka tapauksessa sitä, että kirkollisia vaaleja koskevaa lainsäädäntöä jouduttaisiin myöhemmin muuttamaan siten, että esimerkiksi ennakoäänestys toimitettaisiin aikaisemmin kuin nykyisin.

Pihlaja Pirjo
Kirkkohallitus - Virastokollegio